

Universul Literar

Director: STELIAN POPESCU

REDACTIA:
No. 11, Str. Brezoianu, No. 11

ABONAMENT:
= Lei 10 Anual =

ADMINISTRAȚIA:
No. 11, Str. Brezoianu, No. 11

GHEORGHE DIN MOLDOVA

L'am cunoscut puțin; de trei sau patru ori ne-am vorbit prin 1888. Știu că adevăratu-i nume era Kernbach, că era iratele Cornелиei din Moldova, poetă și ea, în același gen, fără însă dușia și savoaarea genului lui, de și nu mai puțin un remarcabil talent și că a murit tânăr la Iași chiar pe când era — pare-mi-se — prefectul aceluiași județ.

Poet de o gingașie incomparabilă, de o delicateță distinsă; artist care într-o formă ușoară și nepretențioasă și în două-trei fraze, îți zugrăvea o idee dulceagă și originală. De aceea nici n'ai să întâlnești în toată opera lui, puțină, cât a avut vreme să lase, decât bucăți scurte, de obicei două, cel mult patru strofe.

Din două-trei rânduri îți scăpăra o idee fragedă, originală, o idee vioaie, nici o dată banală. Cu aerul de a face o glumă, îți așternea dintr-o trăsătură de condei, c'o ușurință uluitoare o imagine poetică, meori cu fond filosofic, exprimată curgător, limpede, fără artificii meșteșugite și într-o formă caracteristic personală.

Despre el se poate zice, ca despre un orator înzestrat, că era întotdeauna în vervă. Ori de câte ori a așternut pe hârtie câteva fraze, ideea a fost nouă și a purtat sigiliul farmecului particular al versului lui.

Și toate aceste imagini se perindă înaltea ochiului cititorului în contraste cu măiestrie prinse, în comparații

bogate, în scăpături de idei prinzi de veste că ultima pagină s'a apropiat. Așa te vrea în concluziuni neprevăzute, în ironizări fine, în surprize timul vers, când pare că te

și caracterizări nemerite și spirituale.

În asemenea condițiuni, e un adevărat regal sufletesc să-l parcurgi opera și cu deosebit interes sorbi deavalmă bucăți peste bucăți, fără să

desparți cu părere de rău ca de ceva drag.

Să deschidem la întâmplare. Iată un înconjur de o subtilă frumusețe, ca să spună că de dorul iubitei n'a dormit nopți întregi:

Te-am văzut numai odată,

*Dar prea bine-aș putea zice
Dacă cieti că am trăit.
Încas soroti de-atuncea
Nopțile ce n'am dormit.*

sau: „când voiu muri și scalpul va pătrunde în pieptul meu”, tu:

*Să cei inima din mine
Ca tot dorul ei secret,
De din ea să nu se fure
Mult iubitul tău portret*

sau: „plângea! așa frumos după mortul dus cu dricul, ca începui să fiu gelos de el” și

*...de nu-mi venea în minte
Ce frumos m'oi răzi când voi,
Eu era să mor pe dată,
Să fiu plâns de ochii tăi.*

La Gheorghe din Moldova nu veți găsi nici o idee banală sau învechită, ci numai scânteieri noi, vii și nu în formă greoaie și plicticoasă. Temperament de poet născut, el erclază cu o ușurință uluitoare, colorează în adevărat maestru și versifică într-o românească dulce și curată. Pe dânsul nu-l pasionează orice subiect; în adevărat artist, pe el nu-l atrage decât ceea ce mișcă, ceea ce place, ceea ce știe cu simțul poetic că merge la inimă.

De acela tot ceea ce a scris a avut darul să placă, să încante, să farmece, căci este în realitate un fermecător.

Aceleași imagini ușoare de o nespusă dragălașie, le redă câte odată într-o formă care se apropie de cea populară.

Codrul, bătut de jale,
Mă rog Măriei Tale:
Deschide-ți cădrile
Să-mi vărs supărările;

Mă și Măriei Voastre
Mări întinse, mări văbastre;
Rădărași cele talazuri
Să-mi tănec din necazuri;

Vântule, iar dumneata,
De uitat, nu ne uita:
Dă o țără pe la noi
Și mai suflă din nevoi!

sau:

S'a sfârșit, de-acum vai mie
Cam căzut în grea robie!
Robie cu lanțuri grele
Capăt tinereței mele,
Grea robie cu căluș,
Imă văd moartea de pe-acuș.

Și săpâna cine mi-i?
Mândra care o îndrăgii
Și robia cui robesc?
A mândruței ce iubesc.
Iar sub ce lanțuri mă 'ndoies?
Brațe albe cu mâni moi.
Și călușul dare mi-i?
Buze dulci, trandafirii.

Mândruțo, puțul meu,
Mă ai de robul tău
Și din lanțuri nu-i slăbi
Câtă vreme li-i iubi,
S'îndesești cu călușul
Pândi prăpădi răbușul!

Pe alocurea gingășia lasă
să scape și câte o notă pesti-
mistă:

Prin pădurea necăscată
Rătăceam fără de sat,
Și-ți dam crengile 'ntr-o parte
Ca să trecem braț la braț.

Când pe căile vieții
Rătăci-vom tot stingheri,
Cine'n lături o să-ți deie
Suferințe și dureri?

Acelaș notă pe care o are
și comparația din acest epi-
talam:

De beleală îndrăcată,
Cu-albă haină îmbrăcată,
Tu pășai în spre altar.
S'îmbătat de fericire,
Venea 'n urmă al tău mtre:
Un pleșuo sezagenar.

Tu râdeai, nesimțitoare
C'a trăi nu poate-o floare
Intr'un stors și sec pământ;
Iar privind-te pe tine,
Eu m'am dus zicând în mână:
Înc'o floare pe'un mormânt!

Sau această altă compara-
ție a unei doamne cernite:

Intregi ceasuri câte-o dată
Am stat muț și te-am privit
Jund, veselă, frumoasă
În veșmântul tău cernit.
Și gândeam atunci, doamnă,
La gingășul trandafir
Ce'nfloarește câte odată
Răsădit în cimitir.

El găsește că o tânără cer-
nită e un trandafir într'un ci-
mitir. Ce idee frumoasă, spu-
să așa de simplu! Ce compa-
rație ingenioasă și reușit co-
lorată!

În epigrame, mai adesea
spiritul se amestecă cu gin-
gășia. De pildă el zice unei
doamne:

Vorbind, idcănd, orice să faci,
Tăcând, vorbind, tu tot ne plăci,
Și de mirare n-ai:
Vorbind, așa de multe taci,
Tăcând, așa de multe spui!

sau:

„Poale lungi și minte scurtă”
Ce mai proaste, seci cuvinte!
Azi femeile merg fute:
Ne vor trece înainte.
Zi cu zi, văzând cu ochii
Depărtarea încetează:
Mântea tot li se lungeste,
Poalele se tot scurtează.

O singură epigramă îl cu-
nosc în care spiritul e răută-
cios:

S'apoi dac' a ta soție
Și-cun altul mă trăiește...
Bravo lui și bravo fie:
Unde-s doi puterea crește!

Ziceam la început că din
vârtejul acesta de fragedă
gingășie și ironie fină, se des-
prinde uneori o idee mai tem-
einic cugetată, o idee prof-
fund filosofică. O pildă este
admirabilul contrast din ac-
cest sfat:

Nu-ți pară rău de nici un bine,
Te miște ori și ce suspin:
Din căți trăiești pe lumea asta,
Nuți fie nimenea strein.

De nu-i iubești de loc pe oameni,
Tot fă-le bine ori cât poți
Și râzi, de vrei, de fiecare,
Dar plânge-i la un loc pe toți.

El se estinde ceva mai
mult, numai atunci când vrea
să zugrăvească un tablou, ca
de pildă în acest pastel de
primăvară:

În parloagă băietării
cu cămășile negrite,
Arși de soare, trag de-a valma
cu juncanții lor la jug,
Pe când vecinicii tovarăși,
cărduș ciorilor cernite,
Vânătoare fac de răme
după dărele de plug.

Peste ealuri, de prin codri,
ciripit de păsărele,
Prelungit își zice cucul
monotonu-i cântec trist,
Oile trag la mulșoare,
iar agale prin ele
Somnolența și duce lenes
urechiatul pesimist.

De pe muche se pogoard
lung șoseaua pietruită
Ce, cotind în vale, pare
o panglică mohorită
Peste care călcă 'n tână
un tabon de cădrăși

Iar la umbră'n glia moare,
eu mălăind în lenevie,
Cu sulcina și e ucimbrul
cistuiind filosofie,
Pe când mîncoa mi-o încurecă
biziți de cădrăși.

Dar aș completa câteva
numere și n'aș sfârși citând,

căci pe coarda aceasta e
scris întreg volumul.

E-a contaminat și pe el, ca
pe multe din moliile in-
fectoase c'asemănăm „po-
litici” n'asat întreg
volumul ei. Dar de
sigur o moștenire mai bo-
gată, chiar în crâmpeli de
viață ce i-a fost îngăduit să-l
trăiască.

Torbil

Doua scrisori

Biografia mult regretatului
Petre Ispirescu, publicată în
numărul 10 al acestei revis-
te, a avut darul să placă fa-
miliei ilustrului dispărut.

Unul din urmașii lui, d. N.
P. Ispirescu, ne trimite o sim-
țită scrisoare de mulțumire
în numele întregii familii, în
care, fapt interesant, ne co-
munică o delicată atenție a
d-lui dr. Ioan Urban Iarnik
cu prilejul vizitei d-sale în
România.

Acest pasagiu din scrisoa-
re îl redăm textual:

Între prietenii tatălui meu, era
și d. dr. Iarnik, care de și atît
de departe, n'a uitat pe bunul
său prieten de acum 40 de ani,
cîia ce l'a făcut, cu ocazia veni-
rii sale în țară, să se intereseze
de familia lui Petre Ispirescu.

A cercetat și găsit pe o soră a
mea în București, unde l'a chemat
și pe alte două surori ale mele și
în mijlocul acestui grup al fami-
liei lui Petre Ispirescu, a povestit
bătrînul din viața lui: cum a ve-
nit întâia oară în București, cum
a cunoscut pe tatăl meu și cum a
legat cu el strînsă prietenie.
Cu acest fericit prilej, copii so-
rorilor mele au recitat și cântat
cîntece patriotice cari au plăcut
mult bătrînului Iarnik.

Aducîndu-și aminte și de ma-
ma pe care o cunoscuse și care
lipsea din București, l'a scris o
scrisoare pe care au semnat-o dr.
Iarnik, bătrînul și fiul, precum
și toți cei prezenți:
Iată-o întocmai:

Ne-am întîlnit azi în casa
unei fete a dv., unde au ve-
nit și celelalte cu copiii lor.
Ne aduserăm aminte cu du-
ioșie de vrednicul dv. bărbat,
care de atîta amar de
ani își doarme somnul veci-
nic, neștiind de nevoile răz-
boiului care nici nu s'a is-

prăvit pe depîn, dară ne-
știind nici nimica de mări-
rea ce o așteaptă pe Româ-
nia mare și pe locitorii ei.

Neștiind nimica despre ves-
tea venită tocmai azi că re-
publica cehoslovacă are să
fie în părțile răsăritone ale
ei megieșă cu puternicul re-
gat român.

Va să zică, noi doi, cari
ne-am înfrățit acum 40 de
ani, eram ca niște premergă-
tori ai unei înfrățiri a amân-
dolor neamurilor, celui ceh
cu cel român.

Ne închinăm cu sănătate.
(ss) Dr. Ioan Urban Iarnik
(ss) Dr. H. Iarnik
etc.

etc.

Din parte-ne, suntem mul-
țumit că prin cele câteva
note despre Unchiușul stătos
al neanului, am putut pro-
cura câteva clipe de plăcută
amintire veneratei lui fami-
lii.

Torbil

A APĂRUT:

Te-am cunoscut romanță
pentru piano-voce de Panait
Al. I. Constantinescu, muzi-
ca de A. Silvestri.

Prețul 5 lei.

Imnul întregirei, cuvînt de
înfrățire închinat M. S. vi-
teazului voevod Ferdinand I
al românilor de C. Mărcules-
cu, artist dramatic. Prețul
1.50.

Visuri împlinite, poezii de
P. Dulfu, în editura librăriei
C. Sfetea. Prețul 2 lei.

Sufletul românesc în Ba-
sarabia de astăzi de Vasile
Haneș, profesor. Prețul 1 leu.

Ași vrea să uit....

Unei frumoase semite

Ași vrea să uit că te-am iubit,
C'ai fost atât de neîndurată,
Că pururea m'ai chinuit
Cu-al tău fanatic: Nici odată!

Să uit că ochi-ți au străpans
Înd rerata mea ființă!
Că gara ta mi-a dat răspuns:
„Imi ești străin cu-a ta credință!”

Ași vrea să uit că te-am rugat
Să-ți îndulcești intoleranța,
C'ai fost un sfînx ne'nduplecat
Și că mi-ai spulberat speranța.

Ași vrea să uit, în fine, tot...
Dar inima mi-i sângerată;
Și vai! simțesc că n'am să pot
Ca să te uit eu niciodată!

TAINA

El citea; ea, cu cotul rezimat pe o masă, lăsase să-i cadă lucrul din mâini. Observându-l atitudinea, el întrepruse citirea să o întrebe:

— Ce ai?

— Nimic.

— Nu ți-e bine?

— Ba da, mi-este bine, însă...

— Însă, ce?...

O privi lung pe furis, apoi, primind un oftat, adaogă:

— Aș ceva negreșit care ți-apasă sufletul. Dar gonesc gândurile rele.

Nu, nu-ți cer să-mi spui a-nume ce ai. Nu voi să pătrund în ascunsurile cugetului tău, care nu e bine ori și când și nici nu poți să le dai totdeauna pe față.

Dar... dar... fii mai veselă!

Tinea foarte mult la soția lui. Între ei nu se schimbăse nici odată cuvinte aspre; nici o contrarietate nu-i făcuse să se uite urât unul la altul.

Și acum, deodată, soția lui căzută la o melancolie neexplicabilă!

El îi îndeplinea toate voile.

Ea dicta și el executa totul, fără cea mai mică împotrivire. Nu era numai armonie în viața lor senină, prea senină, ci d'o parte supuneră oarbă și de altă ordine fără replică.

Dar de aci o monotonie se întinsese peste viața lor nezdruncinată, o monotonie care plectisea pe femeia adorată.

Și din monotonie, urma o melancolie care stăpânea acum, din ce în ce mai mult, pe stăpâna casei.

El se pleca resemnat, așteptând să treacă furtuna care clocoțea înăbușită în sufletul soției sale.

Dar d'odată, ridicând agiteră capul, ea exclamă:

— Da, trebuie să știu adevărul.

Nu pot, nu trebuie să ți-l mai ascund.

Nu mă întreba, cum, ce fel, de unde, cine e... nu mă întreba nimic, dar află că am un amant.

El sări de pe scaun. Ea urmă;

— Sunt nevrednică de tine, soțul cel mai devotat, așa e. Gonește-mă, lovește-mă, omoară-mă!...

Cu ochii plini de sânge, cu părul sărălit, cu pumnii încheștați, el înaintă spre soția trădătoare.

Era pe fața lui contractată expresia unei furii și unei energii cum nu le mai văzuse până atunci la el și de care nu l'ar fi crezut capabil nici odată.

De aceea dânsa se dete înapoi îngrozită dinaintea lui.

Isbucnind însă într'un plâns potopitor, soțul furios, bărbatul ultragiătat, aplecându-și capul, aplecându-și pumnii, exclamă cu glas înăbușit:

— Ah, pentru ce mi-ai spus un lucru pe care-l știam!...

Nitu

UNEIA

Obrajii tăi — obrajii cari altdată
Putu culoarea rozelor de Mai,
Obrajii tăi cei parfumați de fată
Pe cari'nfrigerat îi sărutai.
Sub fardul ce-i acopâr — nu se poate
Cu să-mi ascundă acuma când revii
O viață petrecută în păcate,
În desfătări nebune și orgii.

Și ochii tăi în cari se-ogăndise
Tot ce-i pe lume mai nevovăit
Azi nu mai poartă tainicele vise
Și nu-ți mai spune gându-adevărat,
Căci doar minciuna întrușii se răsfrânge
Minciuna'n care ai vrut ca să-i îneci;
Frumoșii ochi ce astăzi nu pot plânge
Splendoarea lor pierdută pentru veci.

Și sânul tău a fost al tuturilor
Căți te-au chemat în nopțile târzii
Să le'ndulcești c'o sărutare ora
De poftă, de plăceri și nebunii,
Ai fost a tuturilor căți te chemară
Și sărutarea ți-ai vândut-o lor,
Când te doream în visul meu fectoare
Și te-așteptam în taina nopților.

Când te slăveam în versurile mele
Și te purtam pe aripi de visări —
Stăpână pe gândirile-mi rebele
În frământarea dulcei așteptări,
Când te credeam mereu nevinovată
Ca pe un zeu ce vrui ca să-l ador
Cu-un zâmbet de femeie desfrănată
Departă tu erai a tuturilor!...

În calea mea de ce veniși acum?
Ce demon în spre mine te-a mânăat?
Mai bine mă lăsai cu visul numa
Și'n sufletu-mi mereu te-ași fi purtat;
Și fericit că-ți simt mereu aroma
Făpturei tale, în veci neștiutor
Ți-ași fi slăvit de-apararea fantoma
Pe eând depart-erai a tuturilor...

I. Const. Perietzeanu

POVESTE

*Se sfarmă ceru'n pulbere mărunță
Intunecând pădurile pe creste.
Dorm văile'n adânc, și ca'n poveste,
Cu chiote de moarte și de nuntă,
Se sfarmă ceru'n pulbere adâncă.*

*Pe-un drum răpos și negru, drum de munte.
Venea străinu'n umbrele 'nserării;
Părea că ochi-i verzi ca valul mării,
Eurată-ai fulgerii furtunei cruite,
Pe-un drum răpos și negru, drum de munte.*

*Urla nebun pe drumul negru vântul
Infricoșând pădurea plângătoare,
Invăluind drumețul tot mai tare
Și biciuind cu stropi mărunți pământul
Urla nebun pe drumul negru vântul.*

*Lupta drumețul aprig cu furtuna
Și cobora unevoios prin ploae;
Naintea lui creșteau mereu șiroae,
Dar când pe-un colț de cer pătrunse luna
Lupta drumețul aprig cu furtuna.*

*Pieru în ploae satul mic din vale,
Iar firea zării veșnic schimbătoare,
Se lumina departe, pe ponoare.
Și când străinul se opri din cale
Pieru în ploae satul mic din vale.*

*Și gărla spumega buind spre maluri,
Iar luna'nșelătoare se ascunse;
Un val de apă țărnuț îl străpunse,
Grăbit drumețul s'aruncă în valuri,
Și gărla spumega buind spre maluri.*

*Sărman străin grăbit și plin de-orbire,
Pe semne soarta-ți crudă, fără seamă,
Te îndemnă acum, fără de teamă
Să-ți dai un rost de viață pe-o iubire,
Sărman străin grăbit și plin de-orbire.*

*Povestea ast'a fost de mult, odată,
S'au n'a fost nicidecum, că'n sat, pe vale,
Iubita'mi cată fericită'n cale;
Dar cine știe, poate-a plâns vre-o fată!
Povestea ast'a fost de mult, odată.*

Victor Dimitriu

Icoana lui Moș Corbu

de Șt. Geo. — Gorj

Îndeplineam o însărcinare înapola frontului și acum, pe drumul ce șerpuia între Dunăre și deal, mă înapoiam spre front.

Soarele de Septembrie dogorea ca în luna lui cuport și pulberea înfierbântată părea un covor moale și mare așternut de-a lungul drumului, în care ți se îngropa piciorul până la glesnă. Din dreapta, de pe valurile Dunărei, venea murmur de apă mânăiată și o boare răcoroasă ce-mi mângâia ușor fața plină de pulbere pe care-mi șiruia șuvițe de nădușală.

Câte-o pasăre trecea în sbor, lăsându-se de-asupra valurilor ce scîlpeau în bătaia soarelui, isbea cu sfârșit aripelor undele turburi și să ridica în sbor, pornind vioale înainte, urmând jocul său nevinovat și nebunatoc. Alt nimic de cât în răstimpuri câte o salvă de tunuri s'auzea depărtat, părând glas de om necăjit trezit dintr'o visare adâncă.

Sulam încet o coastă, cînd auzim în urmă, uruț de roate. Mă opresc și privind, zăresc o căruță trasă de doi cai roșcați și într'însa un bătrân îl îndemna la drum.

— „Hiii, copii tatei!“

Un bătrân cu căruță, și în apropierea pozițiilor artileriei îmi păru ciudat, și cum nu avea voce nici un civil să se apropie de zona militară, îl oprii.

Cercetând actele ce avea și mai cu seamă biletul de voce dela comandamentul armatei prin care îl autoriza să se înapoieze la căminul său, într'un sat din spatele liniei de luptă, îl lăsa să plece. Coasta era mare și grea; caii mergeau încet, gâfâind, încordându-se în strănsorea hamurilor ce-l pătrundeau. Ca să le mai ușureze povara, bătrânul se dete jos din căruță, mergând cu mine alături. Prinse a vorbi:

„Hei voinicul tatei! cât sânge s'a vărsat pentru pământul ăsta, al Dobrogei! Nu este locșor cât sub unghie,

să nu fie udat de sânge românesc... E pământ blestemat în Dobrogea: o știu dela moșul meu“.

Și după ce mai îndemnă cali smucindu-le hăturile, urmă:

„Noi suntem pe aici de pe vremea Domnitorului Ghica. Neamul nostru e cunoscut pe aici. Tatăl meu a fost primar în sat, la noi, sub turci; și am fost și eu înainte de războiul din 77, și după război sub stăpânirea românească.“

Satul nostru e în mare parte format din români așezați pe aici, pe lângă cei băștinași, din vremuri de bejanie. Și cât ne-am bucurat că Dobrogea a trecut sub stăpânire românească! Scăpasem de spurcații de turci și ne-am așezat pe muncă.

Mulți din noi, gândindu-se la o vorbă din bătrâni care nu știu cine a zis-o așa: „În Dobrogea să nu-ți faci casă de piatră!“ — nu prea aveau tragere de inimă la muncă“. Și scăpând un oftat din adâncul pieptului zise... „poate au făcut bine!“

Ascultasem cu luare aminte spusele lui moș Corbu — că așa îl chema — și privind-i fața pe care se întipărise o tristețe adâncă, mă simteam, și eu parcă, părtaş tristeții lui.

Merserăm câțva timp tăcuți, apoi moș Corbu, dând din cap își spunea amarul:

„După o muncă de o viață întreagă să pleci din casa ta cu ce e pe tine... Ei, Doamne, grele timpuri!“

Vream să-l vorbesc, să-l mângâi, să-l încurajez, dar nu știam cum să încep. Parcă mi se infipse o ghiară în gât și mă sugruma, împliedecându-mă să scot un singur cuvânt.

După o tăcere de câteva minute care-mi păruseră ceasuri întregi, îl întrebai:

— „Dar copii, ai, tătucă?“

Își luă cu mâna stângă căciula, o mută în dreapta cu care ținea hăturile și trecîndu-și degetele prin plețele lui ninse, oftă:

„Hei! Am avut!... Cinci: unul la artilerie a murit la Turtucaia; mi-au mai rămas doi băieți la infanterie, de care nu mai știu nimic de trei săptămâni; poate-or fi morți și ei; și mai am două fete: una e măritată și-i tot la mine, că bărbatu-său e luat și altul de vreo șaptezeci ani... Mătușa mi s'a dus de cum a sunat mobilizarea, iar eu cu fetele două nurori și trei nepoți ne-am refugiat într'un sat din Tulcea și acum, după cum văzuși, merg să văd ce a mai rămas pe acasă în urma dușmanului care a fost alungat dela noi din sat. De-o fi mai rămas, imi dau și ceva bucate“.

Sulrăm coasta și ne oprirăm în marginea drumului să răsufle căii și noi să ne mai ștergem sudoarea ce ne stăruia pe față. Pe o grămadă de pietre ședea moș Corbu cu fruntea plecată de povara gândurilor. Sta alurit, numai ochii și-i plimba după coada biclului cu care trăgea linia felurite prin pulberea drumului.

M'așezai lângă el voind să-i înbunez inima și-i zisei: „Ce să facem tătuță, dela Dumnezeu sunt toate“.

Tresări, își trecu mâna pe frunte ca și cum ar fi voit să alunge un gând dușman.

„Dela Dumnezeu, voinice, El e tatăl nostru al tuturor și ce vrea El cu noi, trebuie să ne supunem“. Apoi înviorat: „Da sue-te și d-ta cu mine, ți-este drumul prin poarta mea“.

Pornim. Mă gândeam la cele povestite de moș Corbu și mă simțeam îndulșat de povestirea sa și de tăria de suflet de care dă dovadă.

„Ce vrea El cu noi, trebuie să ne supunem“, imi răsuna în urceht, și în minte imi răsări icoana celor povestite de moș Corbu și un simț de respect, de admirație față de acest om, mă cuprîndea tot mai mult. Un fecior mort; de doi nu mai știe nimic iar ei pribeag împreună cu patru femei și trei copii și nici o lacrimă nu-i pică din ochi; nici un cuvânt de blestem contra puterii care-i hărăzise atâta durere.

De după un cot de drum împodobit cu salcâmi, răsări satul, un sat mărișor, cu case

frumusele înconjurate de curți și grădini. Totul e trist. Într'o curte un câine urlă a pustiu; de pe prispă o pisică privea somnoroasă spre drum și unde-va, pe aproape, o cucuvea țipa a cobe,—tipăt care de când am venit în Dobrogea îl auzim zi și noapte în toate părțile.

În satul acesta pustiu domnește ori unde-ți arunci privirea. Ușile deschise la toate casele; geamurile sparte, lucruri răvășuite prin case și curți, ruină și pustiu în tot locul. Ici un pătut spart și resturi din conținutul său răspândite împrejur arătau graba în care a fost deșertat de năvălitorul lacom și

barbar; dincolo altul ars până în pământ; garduri stricate; case distruse și mai la flecare poartă cadavrul câte unui câine ucis de dușman, poate în momentul când apăra avutul stăpânului pribeag sau din pornirea sălbatecă de a distruge tot în cale-l. Ici, colo, în șanț, câte un cal mort rămas pradă ciorilor și câinilor, porci și păsări morți și asvârliti la întâmplare, răspândind în jur miasme otrăvitoare.

Se vede că pe aici nu au ajuns echipele însărcinate cu strângerea și îngroparea cadavrelor de animale.

Priveam toate ce mă înconjurau cuprins de un sim-

țământ nelămurit: un fel de amestec de durere, milă și revoltă.

Într'un colț de sat să vedea o casă mai mărișoară, albă și cu brâu albastru, cu o tindă frumoasă, casă ce arăta a fi fost odată îngrijită de mâini harnice.

„Casa mea“, zice moș Corbu, „stam aci cu fiul meu cel mare și îngrijea de ea norămea și fata cea mică“.

Întrăm în curte. Un câine sări înaintea lui moș Corbu, gudurându-se vesel pe lângă el, schiemând și tăvălindu-se pe jos.

„Săracu! S'a-rătăcit de noi și, vezi a venit acasă. Grivei, cumintele tatei! și-l mîngâia iar câinele schiamă și-l privește în ochi, parcă mulțumit, parcă întrebător.“

Ne sulm în tindă și de aci intrăm în casă. Pereții goi, paturile cu scândurile goale iar saltelele în mijlocul casei rupte și paele răspândite prin tot cuprinsul. Într'un colț foi rupte dintr-o carte ale căror scoarte erau asvirite pe o fereastră cu geamurile sparte și cu două ghiveciuri de flori răsturnate. Un scaun cu picioarele rupte arăta că dușmanul barbar și-a vărsat neozul pe acest nevinovat obiect.

Moș Corbu înlemnise în mijlocul casei privind alurit în juru-i. Cum sta așa nemîșcat, în mijlocul neorânduiei acesteia, părea un sfânt, un ultim supraviețuitor al unei corăbii sfărâmată de valuri furioase.

După câteva clipe de tăcere adîncă se îndreptă în spre un colț al casei de unde ridică ceva negru pe care îl scutura cu îngrijire. Era o bucată de mușama neagră, resturile unui ghiosdănaș de copil.

„Blestemații! ce or fi avut cu gentulița copilului!... Se ducea cu ea la școală. Iată și cărțile rupte! O! doamne, Doamne!“

În celelalte trei odăi, nu era nimic decât o masă răsturnată și câteva scânduri.

Din casă ne îndreptarăm spre un hambar: o parte era spartă iar pe podele porumb răvășit.

„Erau o sută de bănicloare, — zise moș Corbu, — și iată doar ce au lăsat. Mai pu-

VISUL VIETII

DUPĂ

JEAN LAHOR

*Trăii, visai: — doar numai un vis m'a amăgît ?
Durerea, frământarea și munca brută, rece,
Beția, bucuria — ce-atât de iute treci, —
E pentru omenire doar vis zădărnici ?*

*Trăii, visai, și astfel am cunoscut minciuna
De a iubi, — minciuna de a fi fost iubit,
Și plînsul, săratatea, cu fost un vis smintit,
Cum fu și mîncărea ce-mi dete'ntoideuuna ?*

*Vis, — te-am trăit cu oare în vis acelea toate
Și întreaga lor magie mereu m'a înșelat
Ș'n ochii ce adesea de plîns s'au inundat,
N'a mai putut rămîna real nimica poate ?*

*Eterna amăgire s'a oglindit în mine;
Trăii, visai, cu dînsa de-apururi frământat;
Și adevăr o noaptea în care am intrat
Cu amintiri, ce'nt'nsă sunt palide lumine ?*

*Fii binecuvîntate, iluzii de o clipă,
O! visuri fugitive, mirage de-un minut,
Pînăcî ce cu iubire un timp tu m'ai crescut,
Și'a care mă voi pierde cu timpul în risipă.*

*Grădini încântătoare cu umbră de ispită
În care nopți lanare cu Ea am rătăcit,
Cînd sufletele noastre cu drag s'au contopit,
Jurându-și unul altui iubire nesfârșită !...*

*Trăii, visai: și oare n'a fost decît un vis,
Cînd am finit în brațe ființa-i efemeră ?
Din visul meu, O! moarte, să lași numai chimera
În cariera veșniciei fusese poate scris ?...*

CONST. NUTZESCU

sesem ceva aici; să vedem ce au făcut!”

Ingenunche în fața hambarului, trase o bucată de lemn și băgă mâna dedesubt. După o căutare de câteva clipe se culcă pe brânci și vără mâna mai în fund, însă mâna-i da numai de gol, nimic alt decât o vergea de fier. Se ridică în genunchi și trecându-și mâna peste fruntea imbrobonată de sudoare, oftă:

„Pusesem aici tot ce aveam mai de preț... au cotrobăit și aci!”

Apoi se culcă iar pe brânci se uită câțva sub hambar, întinse mâna, apoi intră și el, sub hambar cu jumătate trupul.

Rămase câțva nemîșcat apoi eși cu capul plin de praf și pânză de păianjen. În mână ținea, ceva ca o tablă patrată, plină de praf și pământ.

Răsufflă ca ușurat de o povară și stând tot în genunchi scoase din sân un șervet și împrăstie cu el praful și pământul de pe obiectul ce ținea în mână și de sub ele se ivi chipul mamei Domnului cu Pruncul Iisus în brațe.

Moș Corbu își îndreptă statura fără a se ridica din genunchi, cu mânele își șterse fața, făcu semnul crucii și își lipi buzele de lemnul fără de viață al icoanei ce scosese de sub hambar.

Sub imboldul unei puteri nevăzute îmi descoperii capul, cu respect, în fața bătrânului care acum strângea cu stînga la piept icoana ca pe un tezaur neprețuit, în timp ce cu dreapta își ștergea ochii iar buzele-i șopteau:

„Maică prea curată, numai Tu mi-ai mai rămas”.

St. Geo-Gorj

fereastră luminată de o lumânare. Ce se poate vedea ziua în amiază mare, este, totdeauna mai puțin interesant ca ceea ce se petrece în dosul unui geam. În dosul acestei deschizături negre sau luminate trăeste viața, visează viața, suferă viața.

Departate peste mulțimea de acoperișuri zăresc o femeie săracă și încovoiată de bătrânețe care stă mereu plecată asupra unui lucru și care din casă nu iese nici odată. Nici după fața-i, nici după îmbrăcămintea-i, nici după mișcările ei, aproape din nimic îmi făurii povestea acestei femei, sau mai bine zis, legenda ei, și din când în când mi-o povestesc și plâng.

Dacă ar fi fost un moșneag sărac, ași fi născocit tot atât de ușor povestea lui.

Și acum mă culc fericit, căci am trăit și am suferit într'altii.

Poate că mi se va obiecta: „Ești sigur că legenda asta este cea adevărată?” Ce mă privește cum stau lucrurile în jurul meu, dacă aceasta m'a ajutat să trăiesc, să simt, că sunt și ce sunt?

Străinul

— Pe cine iubești mai mult, om de neînțeles? Pe tatăl tău, pe mama ta, pe sora ta sau pe fratele tău?

— N'am tată, nici mamă, nici soră, nici frate.

— Pe prietenii tăi?

— Întrebați o vorbă a cărei înțeles mi-a rămas străin până astăzi.

— Patria ta?

— Nu știu la ce grad de latitudine este situată.

— Frumusețea?

— Ași iubi-o cu plăcere, dacă ar fi dumnezeiască și neperitoare.

— Aurul?

— Il urăsc, cum urăți voi pe Dumnezeu.

— Atunci ce iubești, străinule ciudat?

— Iubesc norii... norii cari trec... colo în depărtare... norii fermecători.

trad. de Jan Vondrus

Scrisoarea din urmă

Dragii mei,

Când scriu această scrisoare, e o zi friguroasă de Octombrie și sunt departe de voi. Abia am o clipă liberă, căci dela o vreme Domnul îmi dete o altă grijă: să-mi apăr țara și neamul.

Și tunurile cu muzica lor stranie și infernală nu prea ne dă pas să ne gândim așurea. Sunt cu compania mea pe o munte prăpăstioasă de munte, după creasta cărula pândeste moartea.

În față coboară printr brazii șoseaua Brașovului, pietruită albă, curată, iar departe, se clarifică la hiarul vederei, turlele bisericilor din Brașov. Peste o jumătate de oră vom porni la asalt, căci avem ordin să a-lungăm pe inamic. Și o vom face, sau vom muri. Nu mi-e teamă. Totuși simt o grijă, un fior inexplicabil, ce mă face să tresar la răstimpuri. De voi muri azi, ori mâine, mi-e tot atât: Nu sunt cel dintâi, și nici cel din urmă...

De voi trăi, voi fi redat vodă, atunci când țara ne va trimite la câminuri. Până atunci gândiți-vă Celui prea sfânt ca biruința să fie a noastră, faceți din când în când câte o cruce, cu credință pentru viața mea. Și fiți liniștiți: a suferi cu demnitate biclurile soartei, înseamnă a te jertfi...

* * *

Înainte de aș fi terminat scrisoarea, sublocotenentul Popescu Theodor din al cincilea regiment de infanterie, urmat de câți-va prieteni fudus la cimitirul din Sinaia. Un glonț vrăjmaș îl curmase sîrul zilelor și ale frumoaselor lui năzuinți.

Înmormântarea a fost simplă: l'am așezat pe brancarda înroșită de propriul lui sânge, l'am împletit două coroane de ceteni, și dintr'o tulpină de mesteacăn făcutu-i-am cruce albă.

Atât. Și ca ultimă urohidire, ecoul tunurilor ce primesc-va să bată cu mai multă furie...

Gr. Zimnicea

CHARLES BAUDELAIRE

POEME IN PROZA

— Frumosul meu câine, bunul meu câine, scumpul meu animal, vino și respiră mirosul minunat al parfumului, pe care l'am cumpărat din parfumeria cea mai renumită din oraș.

Câinele dă din coadă, semnul acestor sărmâne vlefătoare care corespunde cu râsul și zâmbetul nostru, se apropie și-și întinse curios nasul spre sticla desfundată; apoi se retrase repede înspăimântat și mă lătră parcă reproșabil.

— Câine afurisit, dacă ți-ași fi întins o mână cu noroiu l'ai fi mirosit încântat și l'ai fi înghițit poate. În privința asta semenl, însoțitor nedem al vieții mele triste, publicului căruia nu trebuie nici odată să-i oferi mirosuri alese, căci atunci devine mâniaș, ci numai gunoii bine cules.

Îmbătați-vă

Trebuie să se amestecăm necontenit. Într'asta constă totul. — Așa e temelul lucrurilor. Pentru ca să nu simțiți sarcina grea a vie-

ței, care vă împovărează umerii și care vă zdrobește puterile, trebuie să vă îmbătați — fără încetare.

Dar cu ce? — Cu vin, cu poezie sau cu virtute — după plac. Însă îmbătați-vă!

Și dacă vă deșteptați din când în când pe treptele unui palat, pe iarba verde a unui mormânt, în singurătatea monotonă a odăii noastre, și ameteala s'a potolit sau a dispărut cu totul, atunci întrebați vântul, talazul, steua, pasărea, ceastul vă vor răspunde „Este timpul să vă îmbătați! Pentru ca să nu fiți sclavii chinuți ai timpului, îmbătați-vă, îmbătați-vă fără încetare! Cu vin, cu poezie, cu virtute — după plac.

Ferestrele

Cine privește printr'o fereastră deschisă, nu va vedea nici odată atât de mult, ca acela care examinează o fereastră închisă. Nimic nu-i mai de nepătruns, mai misterios, mai imbolditor, mai întunecat, mai orbitor ca o

Din Literatura războiului

Virgiliu Șt. Serdaru

Lupta de la Mărășești-Oltuz, Buc. (Minerva) 1919

Cartea cuprinde două părți: „Omagiul” și „Lupta de la Mărășești-Oltuz”.

Prima parte cuprinde 3 bucăți, frumos scrise, am putea chiar zice poeme în proză; ca și „Simfonia de război”, din primul lui volum (Intitulat Războiul nostru), acest „Omagiul” constituie paginile cele mai frumoase și mai bine scrise. „Regina noastră” se cunoaște că e scrisă de un suflet care a înțeles mărinimia sufletului reginei noastre. „regina cea mai iubită din lume!” Uneori are comparații îndrăznețe, poate prea originale:

„Vorbele ce spunea (Regina) în camerele pline cu flori rămăneau mult timp aninate în aer ca niște scântei; soldații se căzneau să le învețe pe derost, iar micile daruri oferite le păstrau cu grijă ca pe niște decorații (pag. 20). A doua bucată „Misiunea franceză” e închinată ofițerilor francezi cari sosseră „într-o zi mohorită de toamnă... aducând cu ei speranțele de bine și țesând din nou iluziile ce începuseră să se distame...”; este amintit aici și numele acelora dintre ei, cari au dat tributul lor de sânge României, patria lor adoptivă. Ultima bucată e entuziasmul pentru unirea cu Ardealul. Toate aceste trei bucăți, scrise într-o limbă frumoasă și poetică, ne face să credem că talentul d-lui Serdaru e mai mult de natură lirică decât epică.

Partea a doua, „Lupta de la Mărășești-Oltuz” cuprinde istoricul acestei lupte; nu prea găsim date care să intereseze pe istoric, căci în multe locuri descrierea ei e compilarea sau citarea comunicatelor oficiale. Cartea cuprinde mai mult povestiri de război decât istoricul luptei acesteia, cum ar reeși din titlul cărții. Am mai spus că autorul are multă poezie lirică. În „Atacul regimentului 32 Mircea” găsim frumoasa descriere a uraganului ce se deslănțuise acolo; dar prin

prizma lirică a autorului, aceste tablouri ne apar frumoase, foarte frumoase, însă nu ne face să ne cutremurăm de grozăvia lor. Și apoi are și ceva nefiresc, când spune că ostașii prahoveni înaintau la asalt având în fața ochilor lor: „...vatra părintească și Ardealul”; or fi având vi-

ar căuta vești neadevărate într-o astfel de carte), uită să-l mai desmintă în altă parte și îl dă ca fapt exact (pag. 89).

Sunt și povestiri frumoase în volum; citez printre ele: Un țaran, Eroul căpitan Ignat, Moartea sublocotenentului Ecaterina Teodoroiu, Doi viteji.

Cum am spus și despre celalt volum, și aici stilul suferă uneori de neologisme și de expresii cari îl strică farmecul (de ex: „inimile au bătut la unison” pag. 302 etc).

DIN TRECUTUL DEPARTAT

*Din tronul mândru regie se ridică
Bătrân și niș — un rege din poveste —
El șade mut, zdrobit de neagra veste:
Pătrunsă'n țară-i oastea inamică!..*

*Privirea lui grozav se'ntinde peste
Acel câțiva din sfinți ce cu frică
Tresar, și-și flutur pletele din chică...
— Bărbați ce simt povara vremii-aceste —*

*Un glas de tunet, regele vorbește:
— Voinicii mei! Deși pușini la număr,
Vă duceți toți căci dușmanul sporește!*

*— Luptați cum v'am văzut ades sub mine.
In sânge să notați până la umăr—
De cât supuși... muriți cu toți mai bine!..*

George Balcescu

...d-lui Serdaru, a suferit din cauza de cel al... dar să fi avut și atunci și viziunea Ardealului e tare problematic. Apoi sunt și unele inexactități; putea să se informeze mai bine și atunci n'ar mai fi spus că „toți ofițerii (regimentului 32) pieriseră, afară de unul”. În altă bucată se vorbește de „evacuarea Botoșanilor” în timpul ofensivei germane din Bucovina; acest lucru desminte într-un loc (pag. 64) prin o notă din josul paginii că „ar putea cu desăvârșire neadevărata, auzită din zvon public” (și nu știu ce

Intr'un loc (când ne descrie momentul la care eroul regiment 32 Mircea se repezi la atac, cu pieptul desfăcut în fața morții) spune că atunci „fu un moment de stupeoare” (pag. 74). Acest „stupeoare” o fi el corect, dar vezi că unor urechi parcă nu le sună frumos, și că nici d-lui Serdaru nu l-o fi sunând tocmai frumos, o mărturiseste singur, căci mai departe (pag. 142), la descrierea unui alt atac, găsim acest moment descris așa de frumos: „fu un moment de înmărmurire.”

Altă dată farmecul unui

pasagiu e stricat de câte o vorbă răzleață, nepotrivită. Iată un exemplu „Baionetele sclipiră fiind puse la armă, mușchii tuturor se încordară, căștile franceze fură bine apăsate pe cap...” (pag. 142). În descrierea unor momente așa de înălțătoare, ce caută proveniența căștilor soldaților; ar fi putut să spună, în cazul acesta: „Baionetele austriace fură puse la armele germane, căștile franceze fură bine apăsate pe capul românesc... etc.

Îmi face însă impresia că autorul a publicat cartea fără s'o revizuiască serios, căci altfel ar fi observat de sigur aceste „lapsus lingue”, dar și așa, răsând, se îndreaptă moravurile.

În „Încheere” larăși dăm peste lirismul delicat din primele pagini; sunt și aici lucruri scrise frumos și curgător.

A. Negrescu

GLUME SĂPTĂMÂNALE

(autentică)

Acum că mormântul lui Petre Carp s'a închis, nu credem lipsit de interes să reamintim câteva din cele mai reușite zeflemele ale sale.

Pentru azi, iacă una:

Era cu stat majorul partidului în tren spre Focșani unde-l așteptau devotații cu cari urma să aibă o consfățuire.

Pe dată ce trenul intră în gară și partizanii de pe peron îl zăresc chipul, izbucnesc într'un formidabil ura, să trăiască șeful!

Conu Petrache, coborînd din vagon și întâmplător având înainte-l pe șeful de tren care tocmai anunța: „Focșani, 10 minute!” îl bate pe umăr și-l zice în auzul celor de față: vezi șefule, ce manifestație îți fac gugușmanii mei de la Focșani?

T.

Din cauza abundenței de materiale „Surprins în țară străină” și „Printre răniți” vor apărea în numărul viitor.

EPIGRAME

Unui scriitor inamorat

Ai dat asaltul cu condeiul,
Ideia 'n fond nu este rea,
Dar pentru astfel de redute
Un at condei îți trebuia.

D-rei L.

La sermă și petreceri
Toți iubiiți le uclamă,
Dar ciudat ca-ți zic Madonă;
Cri ojală c'ai fost mama.

Unui tipograf

Unui dudui te-ai prezintă
Că ești studentul I. Columb;
De ce însă n'aj completat;
Student în țiere de plumb.

YESIELE

Biletul de identitate

La secții se scot bilete de identitate individuale.

O conia cam de vreo 60-70 de rimăveri, dorește un astfel de bilet și trimite pe o soră d-sale spre a-i scoate. Domnul comisar o roagă să poftască la secție, spre a-i lua semnalmentele. D-na se infurie: „Ce semnalmente domnule? Ce eu sunt hoț?” In fine cu chlu cu vai, se deplasează spre secție.

Domnul Comisar.—D-n? **Doamna.** — Ionescu.
C. — Și mai cum?
D. — Vasilca a lui Popa Stan din Jilava, Calea Giurgului.
C. — Doamna Vasilca Ionescu!

D. — A lui Popa...
C. — Nu e nevoe! Născută?
D. — Sigur că născută.
C. — Știu! Dar numele de familie?
D. — Numele de familie? Popescu!
C. — Anul nașterii?
D. — Ei anul nașterii, nu-l mai pune, că l'am uitat.
C. — Nu, trebuie conia!
D. — Trebuie? El pune atunci pe la... 76!
C. — Aveți dar 43 de ani!
D. — Cam așa ceva!
C. — Arătați mai în vârstă! In fine, semnalmentele! Ochii?
D. — A, ca fată mare aveam ochil...
C. — (Se uită la dumneaei) Albastru! Oura?
D. — A, nici una in mahalala nu se 'ntrece cu mine!
C. — Nu, mărimea? (Se uită). Potrivită! Nasul?
D. — (Se grăbește) Potrivit!
C. — Părul?
D. — Blond puțin cam...
C. — Alb...
D. — Ce alb domnule? Dacă am câteva fire de păr cenușiu, ei drăcia dracului!
C. — Semne particulare, are doamna, ceva?
D. — Nu! Afară că am fost de trei ori măritată...
C. — Vă 'ntreb doamnă, dacă aveți ceva particular, ceva ce nu au toți oamenii...
D. — M'a ferit Dumnezeu! Doamne fereste!
Domnul Comisar termină și dă biletul de identitate, doamnei care pleacă bolborosind.

Lulu.

JOCURI DISTRACTIVE

7. ARITMOGRIF LITERAR

de Gr. Dugu

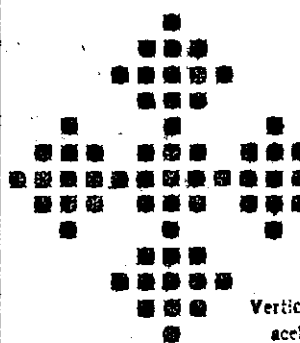
19 6 5 16 2 15
2 21 23 19 2 11 7 6
22 2 3 8 5 14 2
8 22 3 24 6 19 16 4 23
14 22 6 9 5 25 26
4 26 11 26 4 23 15 5 22
6 22 2 24 6 19 16 4 2 11 7 5
19 2 7 5 22 7 2 6
7 5 2 19 3 26
2 7 22 2 11 23 6 4 7 5 22
6 19 16 2 4 11

scriitor francez
poet român
literat francez
poet român
scriitor român
revistă literară
fabulist român
cronicar Moldovean
scriitor român
cronicar din Muntenia
scriitor german

Inițialele de sus în jos ne dau numele unui mare scriitor român

8. JOC IN ROMBURI

de Dumitru N. Ionescu

Consoană
Măsură metrică
Mașină
La ușă
Consoană
Vocăle
Corp geom. sic
Postav jărănească
Țară în Europa
Rază (umfătura)
Impozit
Hrană ființă
Vocală
Consoană
Măsură
Profesiune la țară
Șarpe (inversat)
Consoană

9. PROVERB MISTERIOS

de Oigi-Cratova

E
D
P
O
A M R A C L M I E N
A
I
E
O
I

Găști cheia cu care puteți citi un cunoscut proverb românesc.

10. INIȚIALE DIN LINII

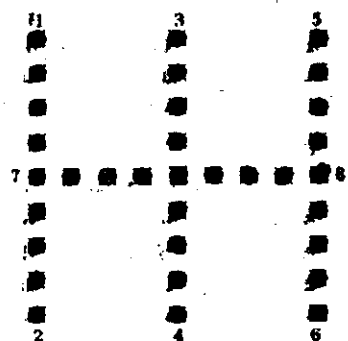
de Vasile Dumitrescu

L P P O I

Avem aci 5 inițiale, fiecarei inițială îi lipsește câte o literă, completându-le cu această literă pe fiecare în parte vă va da un nume masculin.

11. JOC DE LINII

de D-na Lia Scărlătescu

1—2 Scriitor român dispărut
3—4 Floare
5—6 La case
7—8 Om mândru

12. INTREBARE

de Spartaly Junius

Cine a călătorit pentru prima oară în soare?

CREMA-PUDRA

SĂPUN

FLORA